



## OTKRIVENA LICA. PASTORAL S MLADIMA DANAS\*

ÁLVARO CHORDI MIRANDA  
C/ Pintor Díaz de Olano, 21  
01008 Vitoria  
Španjolska

Primljeno:  
30. 9. 2006.

Stručni  
rad

UDK  
253-052-053.6

### Sažetak

Članak nudi 12 temeljnih postupaka za novo planiranje pastorala s mladima. Pri tom se polazi od dva osnovna uvjerenja: srce poslanja je okrenutost k Bogu u samome sebi, a srž je zajedništvo, jer se sadašnjost i budućnost pastorala mladih odvijaju u crkvenom zajedništvu i po sposobnosti buđenja iskustva Boga i Kraljevstva. Nova misionarska logika potiče nas da otvorimo vrata Duhu tako da Božja prisutnost bude znakovita i u rubnim i graničnim područjima. Valja ponovno izgraditi zajednicu, očitovati bezuvjetnost naše ljubavi prema mladima i promicati formiranje odgovarajućih djelatnika.

Ključne riječi: *pastoral mladih danas*

Svjesni smo da završava jedno razdoblje i da započinje drugo, novo i uzbudljivo vrijeme. Zalazimo na nepoznate i nesigurne, nepredvidljive i zbunjujuće puteve, koji od nas traže otvaranje, povjerenje i neočekivano stvaralaštvo. To je osobita mogućnost koja se pretvara u poziv i zov da uđemo u bit svoje vjere, da živimo u skladu s njom pokazujući to otvoreno pred drugima.

Sudionici smo promjene životnog ciklusa koji stvara *novu paradigmu*<sup>1</sup>. Ona će nas sigurno prenijeti u srce vjere, ususret izvoru, te će nam pomoći da se okrijepljene vjere zaputimo unutra i zajedno s mladima ponovno ispisujemo evanđelje. Započnimo s njima istinske procese obraćenja i poosobljenja vjere.<sup>2</sup> Sadašnja situacija traži naše objašnjenje i izaziva različite reakcije. Želimo li započeti i produbljivati iskustvo Boga Isusa iz Nazareta s naraštajima mladih, naše zajednice treba da promijene svoj mentalitet. Valja nam premisliti

pastoral s mladima, usvojiti drugačije evangelizacijske postupke i razviti duhovnost izdržljivosti po kojoj ćemo postati alternativa i suprotnost u svijetu mladih i u društvu općenito.

Na sljedećim stranicama predstaviti ću *temeljne obrise* novog pastorala s mladima prikazujući iskustvo proživljeno u zajednici Adsis<sup>3</sup> i u Biskupijskom uredu za pastoral s mladima u Vitorii<sup>4</sup>.

\* Naslov izvornika: *Los jóvenes nos hacen mover ficha. ¿Cómo impulsar la pastoral con jóvenes hoy?*, u: »Misión Joven« 46(2006)354-355, 49-61.

1 Usp. G. MUNTANER, *La novedad como estímulo: vicisitudes de la sociedad y de la religión en una época nueva*, Verbo Divino, Estella 2005.

2 H. DERROITTE, *Por una nueva catequesis. Jalones para un nuevo proyecto catequético*, Sal Terrae, Santander 2004.

3 ADSIS, *Proyecto Adsis de Pastoral de Jóvenes*, Madrid 2004.

4 DELEGACIÓN DIOCESANA DE PASTORAL CON JÓVENES DE VITORIA, *Plan Estratégico »Garai berriak«*, Vitoria-Gasteiz 2004.

## 1. OTVORENI NADAHNUĆIMA DUHA SVETOGA

Nalazimo se pred vratima novog izlaska koji od svih pastoralnih radnika zahtijeva veliku sigurnost: živjeti otvoreniji dahu i iznenađenjima Duha. Kako bismo to uspjeli, valja nam napustiti svoje pretjerano pouzdanje u vlastite snage i pouzdati se u Duha koji nam prethodi i pripravlja nam put. Duh je onaj koji stvarno prati mlade.

Naše zajednice trebaju postati sposobne odgajati vjernike koji znaju uočiti djelovanje Duha u životu mladih, kako bi im pomogli da prepoznaju Njegovu prisutnost i nauče se živjeti po njegovu nadahnuću. Odatle prijeka potreba da napustimo »naša« djela te prije svega mi sami prihvatimo radosnu vijest spasenja. Pozvani smo uroiniti u novinu kršćanske vjere i ukorijeniti se u njoj.

Uvjereni smo da *nam je čitav život na raspolaganju kako bismo povjerovali.*<sup>5</sup> Dosad smo smatrali da je razdoblje mladosti dovoljno dugo životno razdoblje za uvodenje nekoga u vjeru. Zsigurno smo uočili da možda treba proširiti tu mogućnost i na kasnija životna razdoblja odrasloga života, kad vlastita egzistencija nudi odgovarajuća iskustva po kojima je moguće cijeliti prisutnost Duha u svom životu i postati sposoban za povezivanje raznih životnih i vjerskih iskustava te tako upotpuniti plan svoga životnog poziva koji pojedincu omogućuje da se susretne sa svojim izvorom. Pratilac na putu tijekom tih godina je Duh koji prvi postaje odgovoran za cjeloživotni odgoj vjernika.

Prihvaćanje takvoga »ključa« za tumačenje života zahtijeva veću povezanost s Duhom i život u njegovu prisustvu. To ujedno znači osjetiti se pozvanim, znati kome smo povjerovali. Jednako tako zahtijeva povjerenje u vremenski čimbenik, znajući da ne primaju svi na jednak način ono

što im se nudi. Ritam pojedinih osoba nije vezan uz evangelizacijske težnje i iščekivanja koja bilježimo u dnevnik. To je prije svega slučaj kad je nešto po izgledu jedno, a u stvarnosti drugo... te u mnogim slučajevima nismo svjedoci žetve.

## 2. PONOVO STVORITI ZAJEDNICU KAKO BI POSTALA PASTORALNI SUBJEKT

Kad nam u ruke dođu projekti pastora la mladih, najčešće uočavamo da zajednice nema u tim projektima. Međutim, kad nema subjekta, ili je pak vrlo nejasan, evangelizacijski se proces kreće krivim putem.

»Moramo priznati da osnovni problem pastora la nisu pastoralni projekti i procesi evangelizacije i odgoja u vjeri, nego subjekt koji je sposoban započeti osobno traženje, dubok susret i plodan dijalog otvoren ponudi evandela. Taj subjekt nije nitko drugi nego kršćanska zajednica.«<sup>6</sup>

Kršćanska je zajednica subjekt, prostor i odredište u kojemu se kršćanska vjera živi kao projekt osobnog i zajedničarskog života. Polazeći od nje, kršćanska se vjera nudi kao iskustvo novoga života otvorenoga bratstvu i solidarnosti. *Bez zajednice nema uspješnoga evangelizacijskog procesa.*

Stoga sveukupno pastoralno djelovanje treba biti utemeljeno prije svega na životu zajednice, na njezinom znakovitom sakramentalnom obilježju, na projektu kojega je nositeljica. Jedino će tako zajednica moći biti pastoralni subjekt.<sup>7</sup>

<sup>5</sup> Usp. Biskupi Québeca, *Ponuda vjere mladima danas. Životna snaga*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 2003.

<sup>6</sup> Usp. J. PÉREZ ÁLVAREZ, *Entre lo propio y lo ajeno. La experiencia comunitaria en la PJ*, u »Revista de Pastoral Juvenil« 423(2005), 3-14.

<sup>7</sup> Usp. B. HUEBSCH, *La catequesis de toda la comunidad. Hacia una catequesis por todos, con todos y*

Zajednica potiče i prati mlade. Njezina se odgovornost konkretizira u tome da bude znak te da svojim životom svjedoči i označava ponudu Kraljevstva; izlazi tražiti mlade, kao sredstvo Božje inicijative; prihvaća stvarnost mladih, njihove potrebe i traganja; propituje i predlaže, nudeći iskustva i prostore gdje se mladi mogu susresti s Isusom; prati procese otvaranja i rasta u vjeri.

Zajedničkarska i crkvena pripadnost od središnje je važnosti u odgojnom procesu vjere. Mladi ne mogu pripadati samo samima sebi i, nekako neodređeno, Isusu i zajednici. Osjećaj pripadnosti je važna sastavnica osjećaja identiteta. Nitko ne zna tko je dok ne otkrije kome i čemu pripada. Podupirati tu temeljnu pripadnost bitno je za naš pastoral s mladima. Valja prijeći od »potrebe da se bude zajedno« prema okupljanju u zajedničkom projektu.

Kako bi se to postiglo, nužno je povezivanje u male skupine kao uporišne zajednice. Danas mladi čovjek ne pristupa velikim skupinama kao što smo to nekoć mi činili. U drugim smo vremenima imali, kao prvo, iluziju vezivanja u velike skupine, a zatim smo otkrivali male skupine kao zajednice života. Danas je metoda suprotna: mladi se čovjek ne veže ni uz šta ako ne nađe malu skupinu koja mu je bliska, u kojoj nalazi afektivnu toplinu u međusobnim odnosima, svakodnevni život iz dana u dan. Polazeći odatle, nastojat će otkriti kako se vezati u velike skupine, uključujući i život u određenom zvanju.<sup>8</sup>

Bez zajednice, svaki navještaj vjere ostaje uskraćen za prostor unutarosti, »ovjetrovljenja« i slavlja; bez svjedočenja i navještaja konkretnih pojedinaca, evanđelje će ostati nijemo za svijet.<sup>9</sup>

Svjedoci smo značajnog odvajanja mladih od ostatka kršćanske zajednice. Iako nitko ne sumnja u potrebu za njima odgo-

varajućim prostorima, vrlo je vjerojatno upravo takav postupak mnogo puta spriječio njihovo uključivanje u crkvenu zajednicu. Pastoral s mladima je sastavni dio ostaloga dijela zajednice. Kako bi se s mladima radilo u zajedničarskom pravcu, bitno je formirati ih u općem zajedništvu s ostatkom crkvene zajednice. Stoga mladi treba da aktivno sudjeluju u »životnom ritmu« zajednice, neprekidno je animirajući, jer su i oni sami njen sastavni dio.

### 3. OMOGUĆITI MLADIMA DA U VEĆOJ MJERI BUDU PROTAGONISTI

Danas mladi više nego ikada stavljaju na kušnju bezuvjetnost naše ljubavi prema njima: biti s njima, tražiti s njima, istraživati s njima, nadati se s njima... i to svojevoljno. Pastoral s mladima ovoga tisućljeća u nama izaziva veliku nedoumicu, a najdublja opredjeljenja našeg služenja mladima toliko su poljuljana da se postavlja pitanje: ili ćemo ih nastaviti evangelizirati ili ćemo se nastaviti opravdavati »čineći ono što smo uvijek činili«.

»Mladi treba da budu protagonisti svog života. Kršćanska zajednica vjeruje u njihove mogućnosti i sposobnosti da rastu, mijenjaju se i doprinose svom životu i Božjem projektu. Treba se obazirati na njih, postavljati im pitanja. Ne valja im sve samo davati ili im predlagati što će činiti, nego im naprotiv valja omogućiti da to sami iz-

*para todos*, Sal Terrae, Santander 2005. Vidi također: S. MOVILLA, *Educación de la fe y comunidad cristiana*, PPC, Madrid 2001; J. L. PÉREZ ÁLVAREZ, *Dios me dio hermanos. Comunidad cristiana y Pastoral de Juventud*, CCS, Madrid 1993.

<sup>8</sup> J. SASTRE, *Hacia una fe más personalizada*, Diócesis de Vitoria 2002, str. 13-44.

<sup>9</sup> J. J. CERESO – P. J. GÓMEZ SERRANO, *Jóvenes e Iglesia. Caminos para el reencuentro*, PPC, Madrid 2006, str. 168.

raze. Moramo se usuditi dopustiti im da budu odgovorni u skladu sa svojom situacijom i sposobnostima kako bi mogli rasti, s nečim se poistovjetiti i s time se sučeliti. Nema zrelosti bez odgovornosti, nema povjerenja ako ne primijete da imamo povjerenja u njih i u njih se pouzdavamo. Mladi ne žele biti objekt, nego subjekt izgradnje svoga vlastitog života.

Mladi moraju isprobati sposobnosti koje otkrivaju. Potreban im je prostor gdje će biti ono što jesu, gdje će otkriti svoje sposobnosti i dokazati se izvan zaštitničkog ili kritičkog pogleda odraslih. Društvo je izgleda tako ustrojeno da mu mladi mogu jako malo doprinijeti; stoga traže utočišće u noći, na slavljinama, u internetskom čavrljanju i pretraživanju interneta..., drugim riječima, tamo gdje im to dopuštamo. Nužno je dati im prostor i pomoći im da budu protagonisti svoje vlastite povijesti kao i povijesti drugih.«<sup>10</sup>

Dopustiti mladima da budu protagonisti uključuje i niz stavova i kompromisa za cijelu kršćansku zajednicu. To znači graditi polazeći »od« njih i »s« njima, a ne samo »za« njih.<sup>11</sup>

#### 4. PRIHVATITI »NOVU« MISIONARSKU LOGIKU

Važno je posebno poticati formativne procese mladih koje zacrtavamo u našim pastoralnim planovima. Tom nastojanju mora međutim prethoditi i mora ga se popratiti drugim misionarskim djelovanjem među mladima kako bi se došlo do velikog broja mladih koji su daleko od života crkvene zajednice. Bit će potrebno pokrenuti istinsko misionarsko djelovanje u kojemu se mladim vjernicima mora povjeriti posebna odgovornost i protagonizam. Nitko neće moći bolje od njih samih ponuditi živo svjedočanstvo značenja evan-

đelja u ublažavanju senzibilnosti, nemira i problema današnje mladeži.

Pastoral s mladima nije i ne smije biti samo za one »unutra«, nego valja izaći »van«, na nov i misionarski način tamo gdje se mladi susreću. Svijet mladih je svijet koji je slabo evangeliziran. Doživljavamo neku vrst »izlaska« mladih u pogledu Crkve. »Jedan od znakova naše duhovne i evangelizacijske oskudice su velike poteškoće koje doživljavamo u prenošenju vjere mladim naraštajima.«<sup>12</sup>

»Nedostaje *prva evangelizacija* čiji su ciljevi: prvo, stvoriti stvarne mogućnosti za susret s Isusom Kristom i njegovim evanđeljem, kao i mjesta na kojima će se moći iskustveno doživjeti kršćanstvo. Drugo, omogućiti upoznavanje ponuda i temeljnih zahtjeva evanđelja Isusa Krista. Treće, pozvati na ozbiljno obraćenje Bogu i na prijanjanje uz Isusa Krista i njegovo evanđelje. Četvrto, ako je moguće, tijekom toga procesa koji bi stubokom trebao izmijeniti njihov život, pratiti osobe koje se zanimaju za Krista i evanđelje.«<sup>13</sup>

U mladenačkoj svakodnevici sve vrste mladih žive zajednički u različitim okružjima i situacijama, s vrlo različitim kulturnim planovima, koji utječu i na oblik i na stil njihova života. Sve to predstavlja područje pastoralna za mlade. Da bi taj pastoral bio misionarski, valja nadići okupljanja i područja djelovanja koja su ograničena na unutarcrkvene sredine i usmjerena prema onima koji su nam već bliski, kako

<sup>10</sup> ADSIS, *Proyecto Adsis de Pastoral de Jóvenes*, str. 34.

<sup>11</sup> CEAS, *Proyecto Marco de Pastoral de Juventud* (nacr. 1), 2006, str. 9.

<sup>12</sup> OBISPOS VASCOS, *Renovar nuestras comunidades cristianas*, Idatz, San Sebastián 2005.

<sup>13</sup> J. GEVAERT, *El primer anuncio. Proponer el Evangelio a quien no conoce a Cristo*, Sal Terrae, Santander 2004, str. 23.

bismo se otvorili prema drugim sredinama i usmjerili se prema svim mladima.

Većina mladih više ne dolazi iz religioznih sredina, a mnogi od njih nisu ni doživjeli prvo otvaranje prema vjeri. Zbog toga im treba izaći ususret u istoj stvarnosti, biti sposoban prilagoditi se njihovim pitanjima i interesima, te im pomoći da otkriju vlastiti protagonizam i tako jednoga dana uzmognu slobodno i svjesno prihvatiti ponudu vjere. Pastoral s mladima treba ostati otvoren za sve mlade i poči onamo gdje su mladi. To napose vrijedi za najpotrebitije mlade, jer svi imaju pravo čuti Isusovu radosnu vijest. Zagovaramo *pastoral »kretanja«*<sup>14</sup> i »*otvorenih vrata*« za sve mlade.

Ne trebamo se bojati misionarskih pastoralnih *pokušaja*. Trebamo izaći na ulice i tražiti ih, nuditi naše usluge i inicijative mladima koji ne dolaze ili su otišli, razmišljati o drugim pastoralnim prijedlozima koji će privući mlade. Valja razmišljati o pokušajima koji će prekinuti s ustaljenim načinima, povezati jedne mlade kršćane s drugima, kako bi hrabro i nepokolebljivo poticali životna iskustva u drugim mladima koji još uvijek ne poznaju ni Isusa ni njegovu evanđelje.

## 5. PREDLOŽITI MNOGOBROJNE I RAZNOVRNE PROCESSE

Živimo u kulturi obilježenoj pluralizmom. Subjekti našega pastoralnog djelovanja su mladi u vrlo različitim životnim situacijama i različite vjere, s različitim motivacijama. Koliko nam god to bilo teško, nije dovoljno nuditi programe prilagođene svakoj dobi; valja ponuditi različite programe, uključivši i one za osobe slične dobi.

Put kojim smo dosad išli i dalje je valjan za *neke* mlade; moramo ga međutim učiniti raznolikijim tražeći nove formativne puteve koji mogu voditi i prema mladići-

ma i djevojkama koji su daleko do Crkve. Želja da se stupi u komunikaciju sa *svim* mladima zahtijeva s naše strane pluralnost područja i načina postupanja: s onim tko dolazi u crkvu, s onim koji tek treba poslušati prvi navještaj, s onim tko iznova započinje biti kršćanin, s onim tko se angažirao na nekom području socijalizacije kao i s onim koji je na rubu ili je zbunjen. Za njih kršćanska zajednica mora iznaći specifično djelovanje koje će biti pokretano istom nakanom i evangelizacijskom revnošću.

U ova nova vremena procese kršćanske inicijacije valja prilagoditi sadašnjoj situaciji. Valja razraditi katekumenske odgojne planove, ali ti putevi moraju biti mnogo otvoreniji i ne previše standardizirani. Zajedno s time, valja hitno razviti model procesa, koji zadržavši i osnaživši jasnoću cilja i obzorja, odgovara na stvarnost mladih u današnjoj kulturi. Riječ je o opredjeljenju za proces koji će biti više *model »mreže«* nego »put«, tako što će se ponuditi mnoge mogućnosti da se stigne do istoga mjesta, ukazujući na mnoga ulazna vrata i dopuštajući mnoge uspone, dok se istovremeno, u svakom slučaju, jasno ocrtava obzorje djelovanja.<sup>15</sup>

Takav proces po »mrežnom modelu« poziva nas da imamo još više na umu kako postoji mnoštvo polaznih situacija i mjesta susreta s mladima – župe, odgojni centri, udruge, pokreti, društveni projekti, volontarijat, otvoreni prostori itd.; pluralnost razrađenih planova i načina djelovanja kao i pluralnost situacija u kojima se taj proces odvija.

<sup>14</sup> SECRETARIADO INTERDIOCESANO DE PASTORAL JUVENIL DE CATALUÑA Y BALEARES, *Mirada nova. Vers un nou impuls de la Pastoral de Joventut*, Barcelona 2003.

<sup>15</sup> ADSIS, *Proyecto Adsis de Pastoral de Jóvenes*, str. 17. Ured za pastoral mladih Adsis načinio je projekt i priredio materijale u kojima se potanko razraduje kružni ili spiralan proces za sve vrste mladih.

Više se ne koristimo samo izravnim i pravocrtno razrađenim planom kod kojega postoji samo jedan način kojemu se valja pridružiti. Štoviše, postoje mnogi mogući razrađeni planovi s brojnim dimenzijama. Ti se planovi mogu ostvarivati različitim ritmom. Na putu njihova ostvarivanja postoje mnogi zavoji i odvojci koji dopuštaju da se do iste točke dođe raznim putevima. Postoje mnoge djelatnosti i stavnice koje su valjane za razne dijelove puta, koje mogu poslužiti u pojedinim trenucima toga procesa. Ključ za njihovu uporabu u rukama je pastoralnog radnika kojemu mora biti jasno obzorje, ciljevi i ritam napredovanja.

Uvjereni smo da se vjera otkriva na »*dijelovima puta*« kojima se prolazi u društvu drugih vjernika pomoću povremenih i prigodnih postupaka koji uobličuju mozaik odrasle vjere tijekom cijeloga života. Kao što kažu biskupi Québeca, »ipak se shvaća kako i takva vjera, iako nepotpuna i još uvijek slabo povezana, često za mnoge mlade u uvjetima u kojima žive predstavlja najveći mogući oblik prianjanja«<sup>16</sup>. To valja uvelike imati na umu u našem svakodnevnom radu s mladima.

## 6. POTAKNUTI MLADE NA INTERES ZA SIROMAŠNE

Cilj kršćanske zajednice je učiniti *značajnom* Božju prisutnost u korist žena i muškaraca našega društva. Najgore što se može dogoditi našim zajednicama je da se pokažemo ravnodušni i nezainteresirani za mlade i siromašne. Treba da se opredijelimo za otkrivanje novih vrednota i da ih utjelovimo, odričući se onoga što je nespojivo s evanđeljem, te tako budemo globalna životna alternativa za mlade.

Pozvani smo živjeti u predgrađima, u pustinjama i na granicama. Kad prestane-

mo biti neobični, uključimo se u sustav i nismo više »rijetki«, tada postajemo toliko normalni da gubimo svoju proročku snagu. Mi smo stanovnici granice i pozvani smo hodati po krajnjim rubovima. Kad se prilagodimo i prestanemo živjeti život do krajnjih mogućnosti, gubimo svoje značenje na putu. Tada zajedničarski život prestaje biti prisposoba koja postavlja pitanja i osvjetljuje put. Naše zajednice tada prestaju biti upaljeni svjetionici koji mladima koji plove prema Kraljevstvu svijetle i daju znakove u noći.

Za nas bilo koji prijedlog zvanja kroči putem siromašnih. Treba da u mladima potaknemo snažna iskustva traženja, razumijevanja i služenja među siromašnima uz pratnju zajednice. Nisu dovoljni pojedinačni zadaci, to treba postati životna zadaća i metoda u uobičajenim i neuobičajenim životnim situacijama.

Najbolje i najpotrebnije djelo u korist siromaha je ponuditi im mlade koji su solidarni s njima, više prisutnih i angažiranih zajednica, više slugu koji idu njihovim putem, više svjedoka Isusove ljubavi, više branitelja njihovoga dostojanstva, više vjernika velikodušnih samarijanaca.

Vježbanje solidarne ljubavi najbolji je put za susret s vjerom ili vraćanje k vjeri. Onaj tko uči ljubiti uzajamno je odgovoran i svojevrijedno započinje ulaziti u Kraljevstvo. Samarijanska zajednica poučava mlade samarijanskim putevima bliskosti. Srce preoblikovano solidarnošću je srce otvoreno za puteve Duha.

Solidarnost i susret s društvenom isključivošću prigoda je za buđenje pitanja u mladima. To je iskustvo koje ih potiče da nadiđu sami sebe i otkriju Boga u siromasima. To je mjesto kamo ih Bog zove te ih

<sup>16</sup> Biskupi Québeca, *Ponuda vjere mladima danas*, str. 20.

potiče da se u životu angažiraju zajedno sa zajednicom. Cijeli pastoralni proces je konkretno povezan sa siromašnima. Socijalni volontarijat je dobar početak. Polazeći od njega mladi se mogu približiti onima koji su u naše vrijeme isključeni. To je i pastoralna prigoda da se mladima pomogne živjeti u vjeri ili da ih se usmjeri prema vjeri.

»Uočavamo da mladi žive 'odmaknuto solidarno uključivanje' u kojemu se ne traži korjenito preoblikovanje nego neka vrsta svakodnevnih praktične etike, malo-pomalo usredotočene na uzroke, uz mješavinu altruizma i individualizma. Solidarno iskustvo, koje je nužno kako bi se izašlo iz sebe samoga i promatralo svijet 's druge strane', šireći obzorja, jest prigoda koju valja pratiti kako bi se ukorijenila u identitetu mladog čovjeka.«<sup>17</sup>

Stoga valja omogućiti odgovarajuća, trajna iskustva služenja siromašnima, praćena razmišljanjem koje će mladima pomoći da se još više uključe u takvo služenje.<sup>18</sup> U mjeri u kojoj je kršćanska zajednica uključena u »sudbinu siromaha« i dopušta da u to bude uključena, mladi će pronaći značajno područje Kraljevstva koje će im omogućiti nadilaženje i životno uključivanje iz ljubavi prema Isusu iz Nazareta.

## 7. POTAKNUTI ISKUSTVO BOGA U SVAKOM TRENUTKU

Jedna od najvećih drama prisustva Crkve u svijetu mladih je priznanje da mnogi mladi koji su sudjelovali u našim pastoralnim planovima nisu »upoznali« Isusa Krista i njegovo evanđelje. Oni nisu iskustveno doživjeli Boga, a u životu nasljeđuju životni stil koji se ne obazire na Boga i njegovo kraljevstvo. Možda mladom čovjeku nismo znali pomoći da »ponovno usvoji« vjeru polazeći od svojeg osobnog identiteta.

Među slabostima vjere kod mladih koje valja ispraviti jest pomanjkanje *molitvenog iskustva*. Očito je da je potreban barem minimalan unutarnji duhovni ustroj kako bi se čuo poziv onostranosti i pokazala određena osjetljivost te se shvatilo da smo obuhvaćeni otajstvom Božje ljubavi. Stoga je snažno i sustavno pedagoško uvođenje mladih u osobnu i zajedničarsku molitvu od bitne važnosti za njihovu vjeru.

To zapravo znači pomoći im da prijeđu iz intimističkog odnosa s Bogom koji potpomaže njihovu osjećajnost u poticajni odnos s Bogom koji propituje njihov sveukupni život i motivira njihov angažman. Treba odgajati za zaziv kako bi mladi ljudi u svom životu otkrili osobni stav povjerenja prema nekome tko nadilazi njihov život. To znači odgajati između iskustva i nade. Riječ je o odgoju za zaziv koji se sastoji u doživljavanju iskustva transcencije koje vodi prema susretu s Kristom. Stoga valja prepoznati šutnju kao prostor za istraživanje, kao mogućnost slušanja riječi koja je drugačija od riječi mladoga čovjeka, riječi koje su oduvijek. Valja prepoznati prostor za slušanje riječi, Boga i drugih ljudi.

»Više neće biti kršćana koji proizlaze iz socioloških ili grupnih procesa. Opredjeljenje za *novu mistiku* sa svim sredstvima i kreativnošću koje imamo jest put za naše vrijeme. Sve ono što se usmjerava prema formaciji za unutarnjost, za promicanje iskustava osobnog susreta s Bogom, za praćenje drugih kako bi se vlastiti život 'čitao' pred Bogom, sve je to ono najbolje što možemo činiti u našem pastoralu s mladima.«<sup>19</sup>

<sup>17</sup> ADSIS, *Proyecto Adsis de Pastoral de Jóvenes*, str. 16.

<sup>18</sup> J. SALAZAR, *Solidarida y transcendencia*, Madrid 2004.

<sup>19</sup> COMPAÑIA DE JESÚS, *Un tesoro que desenterrar... Algunas sugerencias para la Pastoral Vocacional*, Madrid 2005.

## 8. POMOĆI DA SE OTKRIJE VLASTITO ZVANJE

Pastoral s mladima uvijek je i pastoral zvanja. Nema hoda u vjeri bez prijedloga zvanja. U mjeri u kojoj pratimo procese pounutarnjenja vjere kod mladih, promičemo i perspektivu zvanja. Od životne je važnosti za cijelu Crkvu da mladi čovjek otkrije svoje vlastito zvanje. Stoga treba da sve naše napore usmjerimo prema tome da kršćanska zajednica prihvati, potpomaže i aktivira razna zvanja kako bi znak Boga među nama postao stvarnost i kako bi mladi u svojoj blizini susreli nekoga tko živi to zvanje.

Uvjereni smo da opredjenje za zvanje u širokom i specifičnom smislu treba biti zreo i bitan plod procesa odgoja u vjeri, ljudskog i kršćanskog rasta. To je *poprečna os i specifična zadaća*. Usmjerenje za zvanje predstavlja vrhunac i krunu sveukupnog pastoralna s mladima. To nije konačni trenutak hoda vjere nego prijeko potrebna dimenzija svih etapa toga procesa. Osim toga, nužno je odgajati dimenziju zvanja mlade osobe kako bi joj se pomoglo da shvati: sve ono što se događa u životu je neprestani Božji poziv da mladi čovjek živi svoje kršćansko zvanje. Stoga će biti potrebno odgajati za osobno zvanje, za kršćanski poziv i za specifično zvanje.<sup>20</sup>

## 9. DATI PREDNOST PASTORALNOM PRAĆENJU MLADIH

Posebice valja podržati još jedan oblik pastoralne prakse. Oni koji su odrasli u vjeri treba da *osobno prate* vjerski život naših mladih. Taj važni oblik pastoralnog služenja osobito pomaže poosobljenje vjere te oslušivanje i traženje pojedinačnog projekta koji Bog ima sa svakim od mladih. Drugim riječima: valja osnažiti osjećaj poziva kršćanskog života. Stoga treba omo-

gućiti odgovarajuću formaciju za osobno i duhovno praćenje mladih, posebice mladih animatora, kako bi oni pomagali drugim mladima na njihovom putu vjere.

»*Skupno praćenje* omogućuje da u skupini jednakih članova jedni druge međusobno prate. Tako se mogu ostvariti i preispitati stavovi koji se pojavljuju te osobna zrelost koja se očituje u konkretnim međusobnim odnosima. Skupina je ujedno i prostor u kojemu se uči služiti i pratiti druge, a da ih se pritom ne prisvaja. Istovremeno se preispituju vlastite vrijednosti, relativizira se vlastito ja, uloga u skupini i odnos prema drugima kako bi se naučilo istinski voljeti druge.

Iako skupina već nudi određenu razinu pripadnosti, svaka se osoba formira u određenom okruženju. Riječ je o širim prostorima pripadnosti i sudjelovanja u kojima prihvaćamo određene vrijednosti, stavove, navike, sposobnosti... Danas je potrebno stvarati široke prostore za odnose među mladima, šire od uske skupine, koji će predstavljati nužnu podlogu za ukorjenjenje i učvršćenje vrednota, nakana i obzorja kršćanskog identiteta u trenutku kad se on stvara.

Ako ne preporučimo taj prostor kao pogodan za vrednote koje nudimo mladima, prepuštamo ih drugim okruženjima u koja su uronjeni, kao što su studijski centri, masmediji, obitelj, skupina, ulica... Posljednjih godina uočavamo važnost međusobnih odnosa među mladima (vjerske skupine, volontarijat, socijalni projekti, pomagači u slobodnim aktivnostima, katehete...) i odnosa s kršćanskom zajednicom, što nazivamo *ambijentalno praćenje*. Ta vrsta praćenja dozvoljava stvaranje prostora u kojima se prenose druge vrednote,

<sup>20</sup> Usp. PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, Dokumenti 124, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2000.



drugi stil odnosa, drugi oblik življenja odnosa. Istovremeno je to i prostor u kojemu mladi mogu biti oslonac jedni drugima.«<sup>21</sup>

Uvidamo da današnji mladi osjećaju potrebu za novim prostorima. Riječ je o prostorima koji su njihovi, gdje se osjećaju jednaki među jednakima. To su važni prostori u kojima se slobodno susreću i koji postaju mjesta socijalizacije. Jednako tako osjećaju potrebu za prostorima u kojima će se osjećati protagonistima i tako postati uporište skupinskog procesa. Ponekad valja ponuditi *mnogostruke planove ili pokrete susreta* s otvorenom i fleksibilnom dinamikom, koji će biti uporište za mlade više od skupina za razmišljanje koje se okupljaju u nekoj prostoriji jedino zato da razgovaraju o više ili manje transcendentnim pitanjima. To su prostori koji bi trebali biti mjesta za izražavanje vjere, mjesta na kojima se širi ideja male skupine; prostori koji uključuju nove dinamike, prostori koji uključuju akciju a ne samo refleksiju; prostori koji promiču formaciju pratitelja kao i osobne procese; prostori koji povezuju mnogostruku ponudu aktivnosti i iskustava s određenim praćenjem koje omogućuje poosobljenje važnih iskustava. Međusobna povezanost raznih mladih i animatora osobito je važna za osobni rast i rast u vjeri. U pastoralnom radu s mladima danas je osobito važno voditi brigu o *tkivu primarnih mreža*, koje su više vezane uz svakodnevnicu, o pluralnom pripadništvu, o manje dogmatskim zajednicama u kojima se posebno pazi na komunikaciju i na želju za autentičnim osobnim odnosima.<sup>22</sup>

## 10. ODLUČNO PORADITI NA FORMACIJI PASTORALNIH RADNIKA

»Čovjek se osobito raduje kad susretne pastoralne djelatnike koji njeguju stav traženja. To su otvorene osobe koje znaju isko-

ristiti pastoralne procese u koje su uključeni. Oni nisu opterećeni brojevima, raduju se konkretnom napretku konkretnih osoba. Koliko ljudsko i osobno bogatstvo prenose tolike osobe angažirane u pastoralu!«<sup>23</sup> Lijepo je vidjeti mnoge mlade kako su oduševljeni i radosni zbog služenja pastoralnih radnika. Koliko oduševljenja u službi mladima!

Biti pastoralni radnik pretpostavlja ne samo dobru volju i oduševljenje, nego zahtijeva i pripravu, poziv i sposobnost da se predloži nešto nepoznato, novo, snagu za život.

Od naših pastoralnih suradnika valja zahtijevati da budu odrasli i zreli mladi vjernici, koje Bog zove da žive svoje animatorstvo kao posebno zvanje unutar svoga kršćanskog poziva, s odgovarajućom pripravom i sposobnostima po kojima će biti ne samo kompetentni animatori nego i osobe koje su sposobne voljeti mlade i pomoći im da otkriju smisao svoga života, hod vlastite vjere i život u kršćanskoj zajednici.

Formacija djelatnika u pastoralu svakako je potreba koju se osjeća i pokazuje na svim pastoralnim područjima. Ipak, nemamo pastoralnu formaciju koja odgovara današnjoj situaciji mladih. Nije nedostajalo formativnih prijedloga, ali ih pastoralni radnici jedva jedvice slijede. Oni troše vrijeme na sustavnu formaciju koja je sukladna vremenu u kojem živimo. Previše su »zaposleni« u neposrednome, u djelatnostima koje razvijaju s mladima...

Valja obrazlagati potrebu i važnost formacije kao i osiguravanje vremena, prosto-

<sup>21</sup> ADSIS, *El acompañamiento pastoral a jóvenes*, Madrid 2003.

<sup>22</sup> COMPAÑIA DE JESÚS, *Retos y fines de la Pastoral Juvenil Ignaciana*, Madrid 2002.

<sup>23</sup> K. GUTIERREZ, *Allegrias, tristezas y anhelos de un agente de pastoral*, u: »Misión Joven« 44(2006) 332, 15-21.

ra i odgovarajućih oblika kako bi se provodilo spomenuto pastoralno osposobljavanje. Nedostaju nam *kompetentni vođe*. Potrebne su nam osobe koje su prošle putevima života i vjere, osobe koje predlažu snagu za život. Temeljni i nezaobilazni uvjet koji valja ispuniti da bi neki pastoralni djelatnik izdržao – a to se nikada ne može predvidjeti – jest osobno iskustvo vjere.

Stoga, »pastoralni radnik treba biti pozoran na svoju dvostruku ulogu kršćanina i animatora mladih. Kao kršćanin treba prikladno i trajno njegovati vlastitu formaciju. Kao animator mladih treba se pripravljalati i formirati posebice za crkvenu službu koju će vršiti.«<sup>24</sup>

## 11. PROMICATI NOVI GOVOR I SIMBOLE

Posljednjih se godina promijenio način ophođenja s drugima, ponude poruka, pristupa drugome. Promijenili su se mediji, a na neki su se način promijenile i poruke. *Interpretativna gramatika*, znakovni sustav koji nam omogućuje da kontaktiramo ne samo s drugim nego i sa svijetom, promijenili su svoje medije. Ako je istina da smo mi osobe u odnosu, ne možemo ostati nezainteresirani na tu promjenu. Izazov pastora s mladima pred tim novim gramatikama jest ujedno i poziv na *inkulturiranje* u taj novi svijet koji je nastao posljednjih godina i koji se i dalje mijenja. Onaj tko to ne učini, neće živjeti u svijetu u kojemu žive mladi.

Stoga je velik izazov za današnji pastoral pronalaženje načina za izricanje vjere na kulturalno prihvatljiv i razumljiv način, pri čemu se ponovno otkriva središnja i životna jezgra kršćanskog iskustva, i govori današnjim mladima o Isusu.

Kad se pitamo koje su njihove nove stvarnosti, njihov novi način shvaćanja svi-

jeta, njihovi novi govori, njihovi novi oblici komuniciranja... priznajemo da valja stvarati novi pastoral koji će nas povezati s njima, valja uranjati u njihov svijet kako bismo vidjeli koji su tragovi koje nam je Bog ostavio te napuštamo sliku osvajača kako bismo prihvatili sliku istraživača.

Vjerujemo da je Bog prisutan u svijetu mladih. Upravo zbog toga ih osluškujemo, vjerujemo im i uvjereni smo da je ono što neki mladi čovjek kaže važno, potrebno i bitno, prihvaćamo njihove nejasnoće i nedosljednosti kao što i oni prihvaćaju naše, uspostavljamo dijalog koji se u mnogim slučajevima pretvara u prijateljsko povjerenje.

Novi govori nas pozivaju da iznova prihvatimo tjelesno kao mjesto susreta – tjelesno izražavanje, ples, kazalište, igre kontakta i mirisa i sl.; ludičko-slavljeničko kao nešto što može pomoći pri izgradnji skupine i njezinog identiteta – igre suradnje, sudjelovanja, povjerenja, samopoštivanja, interkulturalne i međugeneracijske igre... itd. Prihvaćamo kreativno kao prigodu za stvaranje znakova koji mladome čovjeku pomažu da se »popne« na stubu prema Transcendenciji – pomoću igre, iskustava, alternativnog razmišljanja, zamišljajući projekte, radeći na nečemu novome, oblikujući životne poruke na internetu, u power point programu, čitajući i iščitavajući evanđelje s raznih motrišta i mogućih tumačenja.<sup>25</sup>

Valja pažljivo poslušati njihov govor – glazbu, noć, modu, film, stil, estetiku... – kako bismo dobro shvatili njihovu stvarnost. Naša vjera i naše smisleno obzorje vrijedi i za njih ako im se izrazi na drugi način, jer je Božji naum projekt koji je namijenjen svakome i vrijedi za svakoga.

<sup>24</sup> CEAS, *Proyecto Marco de Pastoral de Juventud*, str. 40.

<sup>25</sup> Usp. A. ARENAS – E. VIZCAINO, *Los lenguajes de la pastoral*, u: »Catequética«, 325-341.

Ne može se danas razmišljati o odgoju vjere a da se u nju ne uključi odgoj dimenzije *emotivnoga, osjećajnoga, tjelesnoga...* Treba da osnažimo senzibilno, narativno, dinamičko, emotivno, osjećajno... Valja ponovno uključiti sposobnost divljenja, kontaktirati sa željama i problemima mladih. Apstraktne ideje valja zaodjenuti pouzdanim i dobro razrađenim *narativnim govorom* – osobe, svjedoci, životne zgrade, biografije itd. Više nego da im se dokazuje, opravdava ili ih se uvjerava, mladima treba pripovijedati, predlagati i uključivati ih polazeći od životnih priča. Treba više upotrebljavati riječ a manje pojam, prijedlog a ne dokazivanje. Trebamo biti sposobni uvjerljivo pripovijedati svoju vlastitu povijest. Ono što se pripovijeda zvuči autentično i uvjerljivije je od onoga što je netko naučio ali nije i iskusio. Trebamo prenositi ono što smo živjeli i što živimo.

## 12. NEPREKIDNO OSNAŽIVATI EKIPNI I UMREŽENI RAD

Razne djelatnosti i postupci u pastoralu s mladima imaju isti i jedan jedini cilj: cjelovito potpomaganje mladih i njihovoga svijeta. Stoga valja nadići izdvojen pastoral s mnogim aktivnostima, bez međusobne koordinacije. Valja težiti usklađenijem pastoralu kako bi se postiglo *približavanje i jedinstvo* u ciljevima, glavnim opredjeljenjima i kriterijima djelovanja, te povezivanje i međusobna povezanost svih elemenata i vidova koji su uključeni u pastoralno djelovanje.

To približavanje zahtijeva osoba naših naslovnika – prema kojoj su usmjereni razni prijedlozi, zatim vlastita kršćanska zajednica – koja treba sudjelovati u ciljevima i pravicima djelovanja, kao i nužna komplementarnost raznih pastoralnih postupaka, iskustava i modela.

Smatramo da je osobito važno da pastoralni radnici razvijaju ekipni rad, povezan sa zajedničarskim i crkvenim modelom. Taj stil rada zahtijeva preispitivanje raznih senzibiliteta u zajednici, ujedinjavanje kriterija u zajedničkom nastojanju da se služi mladima, izbjegavanje samovolje i samoisticanja te stvaranje potrebnog vodstva u skladu sa sposobnostima svakog člana ekipe i s potrebama mladih.

Zalažemo se za *ministerijalno vodstvo*, tj. vodstvo koje usmjeruje, nije autoritarno, predlaže pravce djelovanja, pomoću komuniciranja koje je u skladu sa službom svakog pojedinca. To je vodstvo koje nije vertikalno i silazno nego vrednuje dijalog, koje stvara i osnažuje svoje specifične oblike, otvarajući prostore autonomije i traženja odluka, motivirajući inicijativnost i kreativnost u skladu s karizmom svakoga pojedinog člana ekipe.<sup>26</sup>

Želimo li ubuduće pronaći novi pastoral s mladima, moramo imati na raspolaganju određene *osobe i materijalna sredstva*. Nova vremena u kojima živimo zahtijevaju veću i kvalificiraniju prisutnost prezbitera koji prate razne pastoralne stvarnosti s mladima, kao i odlučnu potporu onim redovnicima, redovnicama i svjetovnjacima koji imaju odgovarajuću formaciju. Valja im ponuditi autonomiju i odgovornost, kako bi mogli ostvarivati pastoral mladih o kojemu smo govorili u ovome članku. Jednako se tako treba dogovoriti sa svjetovnim osobama koje se mogu i žele angažirati u aktualiziranom pastoralu. U skladu s mogućnostima treba razmišljati i o materijalnom investiranju u takav oblik suradnje. U svakom slučaju, valja razmišljati o ekonomskim sredstvima koja će omogućiti

<sup>26</sup> ARZOBISPADO DE SANTIAGO DE CHILE, *Plan Pastoral Esperanza Joven. Itinerario formativo para la pastoral juvenil*, Santiago de Chile 2000.

ti organiziranje evangelizacijskog prijedloga koji će stvarno doprijeti do svih mladih.

Ovo ću razmišljanje završiti s dvije misli koje su najčešće u našem radu s mladima: »Srce poslanja jest okrenutost k Bogu u samome sebi« i »Srž poslanja je zajedništvo«. Mnogo je mladih koji čekaju da ih netko posluša, da ih traži i voli. Čekaju nekoga tko će vjerovati u njih, tko se u njih pouzdaje, pa makar se i ne znam što dogodilo. Sadašnjost i budućnost pastorala s

mladima prolazi kroz naše iskustvo *crkvenog zajedništva*. Tu svi pripadamo. Trebamo jedni druge; nitko nije samodostatan, ili to ne bi trebao biti. Danas više nego ikada trebamo skupiti svoje snage, ujediniti se zadržavši svoj identitet, relativizirati načine i stilove, proširiti obzorja kako bi se lakše ostvario zajednički pastoral koji će uvijek biti na dobrobit mladih. Tako ćemo svi skupa izgrađivati Crkvu zajedno s mladima.